

Roll No.

Total No. of Pages : 8

Total No. of Questions : 31

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 802

संस्कृतवाङ्मयेतिहासः

द्वितीय प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

1. उचितं विकल्पं चिनुत —

5×1=5

(क) वेदत्रयीमध्ये कः नास्ति ?

(i) ऋग्वेदः

(ii) अथर्ववेदः

(iii) सामवेदः

(iv) यजुर्वेदः

(ख) गानसम्बन्धितः वेदः कः ?

(i) यजुर्वेदः

(ii) सामवेदः

(iii) अथर्ववेदः

(iv) ऋग्वेदः

(ग) ऋग्वेदे मण्डलानां संख्या कति ?

(i) 20

(ii) 8

(iii) 10

(iv) 12

(घ) अर्वाचीनः वेदः कः ?

(i) सामवेदः

(ii) ऋग्वेदः

(iii) अथर्ववेदः

(iv) यजुर्वेदः

(ङ) ईशावास्योपनिषद् सम्बन्धितः वेदः कः ?

(i) ऋग्वेदः

(ii) सामवेदः

(iii) यजुर्वेदः

(iv) अथर्ववेदः

2. वेदाङ्गानां परिचयं लिखत।

5×1=5

3. पञ्च पुराणानां नामानि लिखत।

2

4. रामायणे कति काण्डानि सन्ति ?

2

5. आदिकविः कः ?

2

6. गीतायाः आधारग्रन्थः कः ?

2

7. महाभारते कति पर्वाणि सन्ति ?

2

8. उचितं विकल्पं चिनुत -

5×1=5

(क) शिशुपालवधम् इति महाकाव्यस्य रचनाकार कः ?

(i) कालिदासः

(ii) भवभूति

(iii) माघः

(iv) श्रीहर्षः

(ख) बाणभट्टस्य रचना का ?

(i) सौन्दरानन्द

(ii) कादम्बरी

(iii) हरविजयम्

(iv) सौन्दर्यलहरी

(ग) दशकुमारचरितस्य लेखकः कः ?

(i) बाणभट्टः

(ii) सुबन्धु

(iii) दण्डी

(iv) अश्वघोष

(घ) रघुवंश महाकाव्ये कति सर्गाः ?

(i) 18

(ii) 19

(iii) 21

(iv) 22

(ङ) भारवि प्रणीतं महाकाव्यं किम् ?

(i) नैषधीयचरितम्

(ii) शिशुपालवधम्

(iii) कुमारसम्भवम्

(iv) किरातार्जुनीयम्

9. कालिदासस्य संक्षिप्त-परिचयं लिखत।

5×1=5

10. उचितं विकल्पं चिनुत -

5×1=5

(क) एतेषु पद्यमयम् अस्ति :

(i) नलचम्पू

(ii) कादम्बरी

(iii) मृच्छकटिकम्

(iv) नीतिशतकम्

(ख) 'कुमारसम्भवम्' कीदृशी रचना ?

(i) गद्यम्

(ii) पद्यम्

(iii) चम्पूः

(iv) नाटकम्

(ग) पद्यं न सम्बन्धितं भवति।

(i) उल्लासेन

(ii) सर्गेण

(iii) अङ्केन

(iv) गद्येन

(घ) वागर्थाविव सम्पृक्तौ सम्बन्धितं काव्यम्।

(i) रघुवंशम्

(ii) नलचम्पू

(iii) कादम्बरी

(iv) शिशुपालवधम्

(ङ) कुमारसम्भवस्य नायकः कः ?

(i) गणेशः

(ii) कार्तिकेयः

(iii) रामः

(iv) शिवः

11. एकं पद्यं विलिख्य तस्य भावार्थं लिखत।

5×1=5

12. उचितं विकल्पं चिनुत -

5×1=5

(क) एषु खण्डकाव्यं किम् ?

(i) मेघदूतम्

(ii) चारुदत्तम्

(iii) रामायणम्

(iv) कुमारसम्भवम्

(ख) कालिदासेन प्रणीतं खण्डकाव्यम् :

(i) ऋतुसंहारम्

(ii) कादम्बरी

(iii) अविमारकम्

(iv) रघुवंशम्

(ग) 'मेघदूतं' केन विरचितम् ?

(i) भारविना

(ii) दण्डिना

(iii) माघेन

(iv) कालिदासेन

(घ) ऋतूनां वर्णनं कुत्र प्राप्यते ?

(i) चारुदत्ते

(ii) दशरूपके

(iii) ऋतुसंहारे

(iv) नागानन्दे

(ङ) मेघदूते कस्य कथा वर्णिता ?

(i) यक्षस्य

(ii) नलस्य

(iii) दुष्यन्तस्य

(iv) शिवस्य

13. खण्डकाव्यस्य संक्षिप्त परिचयं लिखत।

5×1=5

एकेन वाक्येन उत्तरं लिखत—

14. स्वप्नवासवदत्तम् इति नाटके नायिका का ?

2

15. उत्तररामचरिते कति अङ्काः सन्ति ?

2

16. अभिज्ञानशाकुन्तलस्य रचनाकारः कः ?

2

17. भासस्य द्वयोः नाटकयोः नाम लिखत।

2

18. दुष्यन्तः कस्मिन् नाटके नायकः ?

2

19. हितोपदेशस्य रचयिता कः ?

2

20. "विद्या ददाति" इति श्लोकं पूरयत।

2

21. हितोपदेशस्य मङ्गलाचरणं लिखत।

2

22. पञ्चतन्त्रे कानि पञ्चतन्त्राणि तेषां नामानि लिखत।

2

23. लोककथायाः अर्थः कः ?

2

24. उचितं विकल्पं चिनुत -

5×1=5

(क) नवसाहस्राङ्कचरितस्य रचयिता कः ?

(i) कल्हण

(ii) पद्मगुप्त 'परिमल'

(iii) बिल्हण

(iv) भासः

(ख) विक्रमादित्यस्य वर्णनं कस्मिन् काव्ये ?

(i) विक्रमाङ्कदेवचरिते

(ii) उत्तररामचरिते

(iii) कर्णभारे

(iv) सौन्दरानन्दे

(ग) कल्हणस्य ऐतिहासिकं काव्यं किम् ?

(i) कर्णसुन्दरी

(ii) राजतरङ्गिणी

(iii) कादम्बरी

(iv) रत्नावली

(घ) विक्रमाङ्कदेवचरितं कीदृशं काव्यम् ?

(i) काल्पनिकम्

(ii) वैदिकम्

(iii) ऐतिहासिकम्

(iv) न किमपि

(ङ) राजतरङ्गिणी इति काव्ये कति तरङ्गाः सन्ति ?

(i) एकादशः

(ii) अष्टौ

(iii) षोडश

(iv) दश

25. उचितं विकल्पं चिनुत -

5×1=5

(क) गद्यपद्यमयं काव्यं केन नाम्ना ज्ञायते ?

(i) महाकाव्यम्

(ii) आदिकाव्यम्

(iii) उत्तमकाव्यम्

(iv) चम्पूकाव्यम्

(ख) त्रिविक्रमभट्टस्य रचना ।

(i) नलचम्पू

(ii) भट्टिकाव्यम्

(iii) यशस्तिलक चम्पू

(iv) रामायण चम्पू

(ग) नलदमयन्त्योः कथा कुत्र प्राप्यते ?

(i) नलचम्पूकाव्ये

(ii) दशकुमारचरिते

(iii) हर्षचरिते

(iv) महावीरचरिते

(घ) एषु चम्पूकाव्यं किम् ?

(i) हर्षचरितम्

(ii) दूतवाक्यम्

(iii) यशस्तिलकम्

(iv) मेघदूतम्

(ङ) चम्पूसाहित्यस्य प्रथमः ग्रन्थः कः ?

(i) नलचम्पूः

(ii) चित्रचम्पू

(iii) नृसिंहचम्पू

(iv) भारतचम्पू

एकेन वाक्येन उत्तरं लिखत -

26. शूद्रकस्य कृतिः का ?

2

27. भोजप्रबन्धः केन लिखितः ?

2

28. ज्योतिषं वेदस्य कीदृशम् अङ्गम् ?

2

29. कठोपनिषदि प्रमुखः संवादः कः ?

2

30. मध्य प्रदेशस्य प्रसिद्धयोः द्वयोः कवयोः नामानि लिखत।

2

31. एतेषु कस्यापि एकस्य कवेः जीवनवृत्तं लिखत —

1×10=10

(i) बाणभट्टः

(ii) भारविः

(iii) भवभूतिः

(iv) भर्तृहरिः

अथवा

“अस्माकं संस्कृतविद्यालयः” इत्यस्मिन् विषये निबन्धं लिखत।

प्रश्न क्रमांकः	उत्तरम्
1.	
(क)	(ii) अथर्ववेदः
(ख)	(ii) सामवेदः
(ग)	(iii) 10
(घ)	(iii) अथर्ववेदः
(ङ)	(iii) यजुर्वेदः
2.	
3.	पञ्चपुराणानां नामानि यथा - विष्णुपुराण, वायुपुराण, भागवतपुराण, मत्स्यपुराण, मार्कण्डेयपुराण, अग्निपुराण, ब्रह्मपुराण, ब्रह्मवैवर्तपुराण, ब्रह्माण्डपुराण, वामनपुराण, आग्निपुराण इत्यादि।
4.	रामायणे सप्त काण्डानि सन्ति ।
5.	आदिकविः वाल्मीकिः ।
6.	गीतायाः आधारग्रन्थः महाभारतम् ।
7.	महाभारते अष्टादश (18) पर्वानि सन्ति ।
8.	उचितं विकल्पं चिनुत -
(क)	(iii) माघः
(ख)	(ii) कादम्बरी
(ग)	(iii) दण्डि
(घ)	(ii) 19
(ङ)	(iv) किरातार्जुनीयम्
9.	

प्रश्न क्रमांकः	उत्तरम्
10.	उचितं विकल्पं चिनुत -
(क)	(iv) नीतिशतकम्
(ख)	(ii) पद्यम्
(ग)	(iv) गद्येन
(घ)	(i) रघुवंशम्
(ङ)	(ii) कार्तिकेयः/शिवः
11.	
12.	उचितं विकल्पं चिनुत -
(क)	(i) मेघदूतम्
(ख)	(i) ऋतुसंहारम्
(ग)	(iv) कालिदासेन
(घ)	(iii) ऋतुसंहारे
(ङ)	(i) यक्षस्य
13.	
14.	स्वप्नवासवदत्तम् इति नाटकं नायिका वासवदत्ता ।
15.	उत्तररामचरिते सप्त (7) अङ्काः सन्ति ।
16.	अभिज्ञानशाकुन्तलेऽस्य रचनाकारः कालिदासः ।
17.	आसस्य द्वयौः नाटकयोः नाम - स्वप्नवासवदत्तम्, मध्यमव्यायोगः, अभिलेखनाटकं, प्रतिमानाटकम्, अग्निमारकं, कर्णभारं, चारुदत्त, द्रुतवाक्यम् आदि ।
18.	दुष्पत्नः अभिज्ञानशाकुन्तले नामकः ।
19.	हितोपदेशस्य रचयिता नारायण पण्डितः ।
20.	विद्या ददाति विजयं विनयाद् याति पात्रताम् । पात्रत्वाच्च न माप्नोति धनाद् धर्मः ततः सुखम् ॥
21.	सिद्धिः साध्यै सनामस्तु प्रसादान्तस्य क्षुल्लितैः । जाह्नवीपेजलेखैव यन्मुद्दिर्न शशिनः कला ॥

प्रश्न क्रमांकः	उत्तरम्
22.	पञ्चतन्त्राणां नामानि यथा - ① मित्रभेदः ② मित्रलाभः ③ सन्धि-विग्रहः ④ लब्धप्रणाशः ⑤ अपरीक्षित-कालः
23.	लौका आधारिता कथा लोककथा ।
24.	उचितं विकल्पं चिनुत - (क) (ii) पद्मगुप्त 'परिमल' (ख) (i) विक्रमाङ्क-देवचरिते (ग) (ii) राजतरङ्गिणी (घ) (iii) ऐतिहासिकम् (ङ) (ii) अष्टौ
25.	उचितं विकल्पं चिनुत - (क) (iv) चम्पूकाव्यम् (ख) (i) जलचम्पू (ग) (i) जलचम्पूकाव्ये (घ) (iii) यशस्तिलकम् (ङ) (i) जलचम्पूः
26.	शूद्रकस्य कृतिः मृच्छकटिकम् ।
27.	भोजप्रबन्धः बल्लालेन लिखितः ।
28.	ज्यौतिषं वेदस्य जपनं/चक्षुः ।
29.	कौपीनिधिः प्रमुखः संवादः प्रम-नाचिकेता ।
30.	मध्यप्रदेशस्य प्रसिद्धयोः द्वयोः कवयोः यथा - भर्तृहरिः, कालिदासः, शूद्रकः
31.	

प्रश्न क्रमांकः	उत्तरम्
10.	उचितं विकल्पं चिनुत -
(क)	(iv) नीतिशतकम्
(ख)	(ii) पद्यम्
(ग)	(iv) गद्येन
(घ)	(i) रघुवंशम्
(ङ)	(ii) कार्तिकेयः/शिवः
11.	
12.	उचितं विकल्पं चिनुत -
(क)	(i) मेघदूतम्
(ख)	(i) ऋतुसंहारम्
(ग)	(iv) कालिदासेन
(घ)	(iii) ऋतुसंहारे
(ङ)	(i) यक्षस्य
13.	
14.	स्वप्नवासवदत्तम् इति नाटके नायिका वासवदत्ता ।
15.	उत्तररामचरिते सप्त (7) अङ्काः सन्ति ।
16.	अभिज्ञानशाकुन्तलस्य रचनाकारः कालिदासः ।
17.	भासस्य द्वयोः नाटकयोः नाम - स्वप्नवासवदत्तम्, मध्यमव्यायोगः, अभिषेकनाटकं, प्रतिमानाटकम्, अपिमारकं, कर्णभारं, चारुदत्त, दूतवाच्यम् आदि ।
18.	दुष्यन्तः अभिज्ञानशाकुन्तले नायकः ।
19.	हितोपदेशस्य रचयिता नारायण पाण्डितः ।
20.	विद्या ददाति विनयं विनयाद् ध्याति पात्रताम् । पात्रत्वाच्च नमाप्नोति धनाद् धर्मः ततः सुखम् ॥
21.	सिद्धिः साध्यै सतामस्तु प्रसादान्तस्य धूर्जटीः । जाह्नवीकेनलैखैव यन्मूर्ध्नि शाशिनः कला ॥

~~AM~~ संस्कृतवाङ्मयेतिहासः (१०२) उत्तरमध्या-II (1)
[उत्तर सेट का उत्तर]

प्रश्न क्रमांकः	उत्तरम्
1.	
(क)	(ii) अथर्ववेदः
(ख)	(ii) सामवेदः
(ग)	(iii) 10
(घ)	(iii) अथर्ववेदः
(ङ)	(iii) यजुर्वेदः
2.	
3.	पञ्चपुराणानां नामानि यथा - विष्णुपुराण, वायुपुराण, भागवतपुराण, मत्स्यपुराण, मार्कण्डेयपुराण, भविष्यपुराण, ब्रह्मपुराण, ब्रह्मवैवर्त- पुराण, ब्रह्माण्डपुराण, वामनपुराण, आग्निपुराण इत्यादि।
4.	रामायणे सप्त काण्डानि सन्ति ।
5.	आदिकविः वाल्मीकिः ।
6.	गीतायाः आधारग्रन्थः महाभारतम् ।
7.	महाभारते अष्टादश (18) पर्वाणि सन्ति ।
8.	उचितं विकल्पं चिनुत -
(क)	(iii) माघः
(ख)	(ii) कादम्बरी
(ग)	(iii) यष्टी
(घ)	(ii) 19
(ङ)	(iv) किरातार्जुनीयम्
9.	

प्रश्न क्रमांकः	उत्तरम्
22.	पञ्चतन्त्राणां नामानि यथा - ① मित्रभेदः ② मित्रलाभः ③ सन्धि-विग्रहः ④ लब्धप्रणाशः ⑤ अपरीक्षित-काले
23.	लोका आधारिता कथा लोककथा ।
24.	उचितं विकल्पं चिनुत -
(क)	(ii) पद्मगुप्त 'परिमल'
(ख)	(i) विक्रमाङ्कः देवचरिते
(ग)	(ii) राजतरङ्गिणी
(घ)	(iii) ऐतिहासिकम्
(ङ)	(ii) अष्टौ
25.	उचितं विकल्पं चिनुत -
(क)	(iv) चम्पूकाव्यम्
(ख)	(i) नलचम्पू
(ग)	(i) नलचम्पूकाव्ये
(घ)	(iii) यशस्तिलकम्
(ङ)	(i) नलचम्पूः
26.	शूद्रकस्य कृतिः मृच्छकटिकम् ।
27.	भोजप्रबन्धः बल्लालेन लिखितः ।
28.	ज्योतिषं वेदस्य नयनं/यसुः ।
29.	कठोपनिषदि प्रमुखः संवादः यम-नाचिकेता ।
30.	मध्यप्रदेशस्य प्रसिद्धयोः द्वयोः कवयोः यथा - भर्तृहरिः, कालिदासः, शूद्रकः
31.	